

nt

naš tednik

LETO XXIX — Številka 20a

18. maja 1977

Cena 4.— šil. (4 din)

Poštnina plačana v gotovini

P. b. b.

Erscheinungsort Klagenfurt

Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Zelo drago so plačali Selani svobodo Avstrije!

Občina Sele, ki je bila gotovo najbolj aktivna v odporniškem gibanju na Koroškem, je drago plačala osvoboditev Avstrije izpod nacističnega jarma.

Največjo nasilnost so doživeli Selani 29. aprila 1943, ko so nacistični krvniki obglavili na Dunaju njih rojake: Franca Gregorič, roj. 1. 10. 1901; Meležnikova sinova na Šajdi, posestnika Urha Kelih, roj. 22. 6. 1922, ki so ga aretirali doma januarja 1943, in njegovega brata Florijana Kelih, roj. 30. 4. 1908, ki so ga aretirali gestapovci pri delu v gozdu, hudo mučili v Celovcu, pri čemer so mu pretepenemu potrgali vse nohte; Franca Pristovnik, roj. 30. 7. 1910, pd. Husovega, očeta Mire Oraže, ki se je rodila 3. 12. 1942 v Eichstättu, kjer je bila njena mama Neža Olip izseljena; Ožbottovega Jerneja Oraže, roj. 12. 8. 1902, in Janeza Oraže, roj. 12. 5. 1925; Micko Olip, rojeno Županc, roj. 28. 3. 1913; Jakoba Oraže, roj. 17. 7. 1902, gestapovci so ga ustrelili v nogo, ko je bil na jagi, in ga vzeli s sabo; Tomaža Olip, roj. 15. 12. 1919; leta 1938 je odšel že z Jožijem Kelihom, današnjim Meležnikom na Šajdi, v Srbijo, se pozneje vrnil, kot partizana so ga gestapovci aretirali v partizanskem bunkerju pri Lipovčniku, ki so ga našli, hkrati je padel tedaj v roke gestapovcem tudi partizanski dnevnik, ki ga je do tedaj pisal Tomaž Olip.

Poleg teh Selanov so bili obglavljeni na Dunaju tudi Miha Županc z Obirskega, roj. 21. 8. 1909; Jurij Pasterk z Lobjnika, roj. 12. 4. 1903; Franc Weinzlerl s Suhe pri Rebrci, roj. 19. 9. 1912 in Ivan Dovjak iz Borovelj, roj. 12. 8. 1905.

Vsi ti so pokopani na pokopališču v Selah.

10. oktobra 1942 so selski partizani mislili, da bodo itak vsi gestapovci na praznovanju v Celovcu in so šli na lov. Grajski lovec Rohr pa se je premislil in prišel nazaj. Na Žetičah je zahrbtno težko ranil Maksa Keliha, pd. Čevhovega; Maksa Keliha so gestapovci vzeli s sabo v Celovec, kjer je po strašnem mučenju 12. 10. 1942 umrl. Eden od partizanov, ki so bili tedaj na jagi zraven, je bil Peter Olip, oče danes obtoženega Petra Olipa.

18. 3. 1945 so ustrelili nacisti doma na Šajdi Franca Šterna in Matijo Certova, pd. Tevla. Aprila 1945 pa so nacisti ustrelili v partizanskem bunkerju za Šajdo Ferdinanda Robleka iz Sel. Poleg Užnikovih, Spodnje Jugovih in Spodnjega Bošnjaka, so morale ali v izseljeništvu, v zapore in koncentracijska taborišča še šte (Nadaljevanje na 4. strani)

Pismo iz uredništva:

Zakaj posebna številka NT?

Vsak časnikar je tudi kronist, ki ne le zapisuje in komentira dogodkov, ki se zgodijo danes in so v svoji kratkoživosti že pozabljeni ob naslednji številki lista. Kronika je več: ne pomeni le zapisovanja dogodkov, temveč tudi njih obnavljanje, poleg tega pa pomeni kronika tudi razvoj in nakazanje nekega razvoja.

„Naš tednik“ je pred leti, ko so bili v navadi še daljši naslovi, nosil naziv „Naš tednik-kronika“.

Posebna številka, ki jo imate pred seboj, drage bralke in cenjeni bralci, je ena sama kronika — od prve do zadnje besede.

Preblesljiva kronika. Spisana ob aktualnem dogodku. Avstrijske sodne oblasti trenutno pripravljajo enega največjih mednarodnih sodnih škandalov: namesto da bi se morali pred avstrijsko in mednarodno javnostjo zagovarjati tisti, ki so doslej prepričali, da se izpolnijo avstrijski zakoni — člen 7 avstrijske državne pogodbe je celo ustavni zakon — naj bi morali v tork na zatožno klop štirje Selani — odkriti rodoljubi in demokrati, ki so s konkretnim dejanjem opozoril na neizpolnjene zakone in terjali, da se to popravi.

Kako daleč smo na Koroškem in v Avstriji: namesto da bi poizvedovali po motivih, zakaj merodajni in odgovorni politiki še vedno niso ukrenili potrebnih korakov za izpolnitev člena 7, se morajo zagovarjati selski pionirji za enakopravnost vseh državljanov pred zakonom.

Selske žrtve druge republike, Marjan Olip, Nante Olip, Peter Olip, Florijan Jug: žrtve avstrijske, menda demokratične manjšinske politike, kateri je vseeno, ali se pod pretvezo „večine“ povozijo in pokoplje vsako dostojanstvo in vsaka svoboda manjšega. Kateri je vseeno, če se demokracija spremeni v brezobzirno diktaturo večjega, močnejšega nad manjšino.

Točno pred eno generacijo, ko je tako prevrednotenje moči večjega privedlo do najtemnejše diktature „tisočletnega rajha“, so bile paralele iste, le bolj značilne: Selske žrtve, ki so se uprle kruti nacistični diktaturi, so doživele tribunal. Skupno sojenje naj bi ustrahovalo somišljenike in simpatizerje upornikov proti nacistični strahovladi.

Ugotoviti je treba, da je izid postopkov proti Selanom za časa hitlerjanske diktature bil vsekakor hujši, kakor more biti izid proti sedaj obtoženim Selanom. Toda paralele so očitne:

Tudi sedaj se pripravlja tribunal proti štirim Selanom ter 21 drugim koroškim Slovencev, ki so aktivno in z lastno iniciativo pogumno opozorili na kršitev svojih pravic. Proces naj bi ustrahovali in napravili nesigurne vse simpatizerje in jih odvrnili od podobnih dejanj, češ tudi Vam se bo tako godilo.

Predvsem, in to je najvažnejše, pa še nekaj: Selske žrtve leta 1977 so direktni potomci tistih žrtv, ki so jih Sele dale pred eno generacijo, za časa hitlerjanskega zverinstva, za boljše

Procesi proti Selanom 24. maja: za kar so dedje se borili, zato se borijo sinovi in vnuki!

Florijan Jug

Marjan Olip

Nante Olip

Peter Olip ml.

Bilo je v začetku julija 1944, ko so pri Oražetovih, pd. pri Spodnjem Jugu kopali krompir. Ko so ravno mavžnali, prijezdijo mimo nek možki in vpraša slovensko, „kje so tu partizani?“ Nobeden, ne Helena, ne njena sestra Nani, ne brat Janez in ne njena mama, pa ni hotel dati odgovora. V tem trenutku so tudi opazili, da se bližajo več žandarmerov, ki so celo zadevo skrbno od vsega začetka zasledovali. Postalo jim je jasno, da je jezdec tajni policist in da jih je hotel spraviti na led. Prikazala se je tudi nacistka, gospa Buschberger, ki je stano-

vala sicer v Celovcu, a se je preselila v Sele, ko so glavno mesto Koroške bombardirali. Ortsgruppenleiter Reiner, ki se je mastil na praznem Užnikovem posestvu, pa je hitel dogodek hitro javit.

● Ko se je Helena vračala nato v nedeljo, 4. julija 1944, po maši ● domov, je opazila, da je njena ● rojstna hiša obkoljena z velikim številom policije. Pred hišo ● pa je bila postavljena strojnica. ● Na vprašanje, če bodo ustreljevali, ji je policist za strojnico odgovoril: „Momentan komm i nix ● sog'n“. V hiši so bili že naprav-

● ljeni: njena mama, sestra Nani ● in njen brat Janez. Komaj je ● imela Helena čas, da si je ode ● la plašč in na bose noge obula ● čevlje, že so jih gnali proti šoli ● in jih zaprli v šolsko klet.

V kleti ni bilo ničesar, niti poda. Na zemlji so čepeli in čakali na svojo usodo, brez vsakršne jedi in pijače, brez stranišča, niti posode za na stran ni bilo. Nobeden ni vedel zakaj je zaprt.

Za brata Janeza, ki je dobil vročino, sta potrgali Helena in njena sestra Nani stelažo in položili deske na tla, da brat Janez ni ležal

na goli zemlji. Janez, ki je bil zato doma, ker je imel vnetje ledvic, in zaradi tega vse otekle noge. Trpljenja v kleti zdravstveno ni prenesel. Dobil je pljučnico. Ves se je tresel in premetavalo ga je na deskah.

V ponedeljek jih je prišla gledat policija s Kota, med njimi tudi tak, ki so jih poznali. Prišli so gledati „bandite“.

Ker je policija javila, da imajo „bandite“ v kleti, je prišel v sredo nek NSDAP-jevec v rjavi uniformi iz Celovca. Poklicani so bili v šol- (Nadaljevanje na 2. strani)

bodočnost, za enakopravnost koroških Slovencev. Očetje, matere, dedje, strici in tete danes obtoženih Selanov so bili preganjani pred eno generacijo zaradi istega mišljenja kakor danes njihovi sinovi!

Ne, danes nimamo Hitlerja. Toda znaki, da se zgodovina ponavlja, se kažejo v malem in vedno bolj očitno. Saj danes določeni ljudje želijo le „majhnega Hitlerja“, pa bi bilo vse v redu.

Pravijo, da je zgodovina učiteljica narodov. Naslednja kronika, zgodovina in sedanost ter primerjava med obema, pa kaže, da se avstrijski oblastniki ničesar niso naučili iz nje.

Ta kronika je vsekakor primerna za prvo uro dodatnega pouka zgodovine in nauka o državljanstvu.

Narodni svet koroških Slovencev, ki je lastnik „Našega tednika“, je 14. novembra lani zvečer izjavil, da bo štirim Selanom, ki so tako učinkovito in uspešno bojkotirali ugotavljanje, obljubil vso moralno, pravno in publicistično podporo.

Ta posebna številka NT naj podpira moralno in publicistično rehabilitacijo selskih žrtv druge republike.

Naj vam bo lahka slovenska zemlja!

Naj vam bo lahka slovenska zemlja!

Rechtskräftig,
Klagenfurt, 22.7.1943.
Der Urkundsbeame der
Geschäftsstelle:

M. Rindl
Justizangestellte.

Oberlandesgericht Wien
6 OJs 347/43
6 OJs 376/43

Haft zu 1 - 3 und 5 - 11
Slovenen!

Im Namen des Deutschen Volkes!

In der Strafsache gegen

- 1) Simon P r i s t o v n i k , geboren am 29.9.1877 in Zell-Pfarre, rk.,vh., Bauer, Zell-Pfarre, dzt. in Haft,
- 2) Gertrud P r i s t o v n i k geborene Pisternig, geboren am 13.3.1879, rk.,vh., Ehefrau, Zell-Pfarre, dzt. in Haft,
- 3) Maria O l i p , geboren am 23.6.1912 in Zell-Pfarre, rk.,l., Hausgehilfin, Zell-Pfarre, dzt. in Haft,
- 4) Agnes O l i p , geboren am 9.1.1915 in Zell-Pfarre, rk.,l., berufslos, Umsiedlungslager Eichstätt, Obb.,
- 5) Florian O l i p , geboren am 4.5.1869 in Zell-Pfarre, rk.,vh., Bauer, Zell-Pfarre, dzt. in Haft,
- 6) Oswald T s c h e r t o u , geboren am 3.7.1869 in Zell-Pfarre, rk.,vh., Bauer, Zell-Pfarre, dzt. in Haft,
- 7) Maria T s c h e r t o u geborene Doujak, geboren am 10.3.1888 in Zell-Pfarre, rk.,vh., Ehefrau, Zell-Pfarre, dzt. in Haft,
- 8) Johann U s c h n i k , genannt Malander, geboren am 26.12.1902, rk.,vh., Holzarbeiter, Zell-Pfarre, dzt. in Haft,
- 9) Thomas J u c h , genannt Unterwoschnak, geboren am 5.6.1913 in Zell-Pfarre, rk.,vh., landwirtschaftlicher Arbeiter, Zell-Pfarre, dzt. in Haft,
- 10) Franz P i s k e r n i g , geboren am 31.3.1897 in Ebriach, Bez. Völkermarkt, rk.,l., Holzknecht, Ebriach, dzt. in Haft,
- 11) Sebastian O r a s c h e , geboren am 21.1.1895 in Zell-Pfarre, rk.,vh., Schuhmacher, Zell-Freibach, dzt. in Haft,

hat der 6. Senat des Oberlandesgerichtes Wien in der Sitzung am 22. Juli 1943, an welcher teilgenommen haben

als Richter:

Landgerichtsdirektor Dr. Reindl, Vorsitzender,

Landgerichtsrat Dr. Koloseus,

Landgerichtsrat Dr. Sperrk,

als Beamter der Staatsanwaltschaft beim OLG.Wien:

Erster Staatsanwalt Dr. Meyer,

als Urkundsbeamter der Geschäftsstelle:

Justizangestellte Weigert,

nach der in Klagenfurt durchgeführten Hauptverhandlung für Recht

erkannt:

Die Angeklagten Maria Olip und Agnes Olip haben in den Jahren 1942 und 1943 in Kärnten Angehörige slovenischer Deserteurbanditen durch Gewährung von Unterkunft und Verpflegung und auf andere Weise unterstützt und haben dadurch das Verbrechen der Vorbereitung zum Hochverrat und der landesverräterischen Feindbegünstigung begangen.

Die Angeklagten Simon Pristovnik, Gertrud Pristovnik, Florian Olip, Oswald Tschertou, Maria Tschertou, Johann Uschnik, Thomas Juch, Franz Piskernig und Sebastian Orasche haben von derar-

- 2 -

tigen Umtrieben glaubhafte Kenntnis erhalten und es unterlassen, rechtzeitig die Anzeige zu erstatten. Es werden deshalb verurteilt:

Maria O l i p zu 10 (zehn) Jahren Zuchthaus und 10 Jahren Ehrverlust,

Agnes O l i p zu 7 (sieben) Jahren Zuchthaus und 7 Jahren Ehrverlust,

Florian O l i p zu 5 (fünf) Jahren Zuchthaus und 5 Jahren Ehrverlust,

Simon P r i s t o v n i k zu 6 (sechs) Jahren Zuchthaus und 6 Jahren Ehrverlust,

Gertrud P r i s t o v n i k zu 4 (vier) Jahren Zuchthaus und 4 Jahren Ehrverlust,

Oswald T s c h e r t o u zu 3 (drei) Jahren Zuchthaus und 3 Jahren Ehrverlust,

Maria T s c h e r t o u zu 3 (drei) Jahren Zuchthaus und 3 Jahren Ehrverlust,

Johann U s c h n i k zu 2 (zwei) Jahren Gefängnis,

Thomas J u c h zu 2 (zwei) Jahren Gefängnis,

Franz P i s k e r n i g zu 1 (einem) Jahr 6 (sechs) Monaten Gefängnis,

Sebastian O r a s c h e zu 1 (einem) Jahr Gefängnis.

Sämtlichen Angeklagten wird die bisher erlittene Untersuchungshaft auf die verhängte Strafe angerechnet.
Die Angeklagten haben die Kosten des Verfahrens zu tragen.

Dr. Reindl   Dr. Koloseus   Dr. Sperrk

Beglaubigt,
Wien, am 28. Juli 1943.
Der Urkundsbeame der
Geschäftsstelle:
M. Rindl
Justizangestellte.

(bei Simon Pristovnik, Gertrud Pristovnik, Johann Uschnik, Thomas Juch und Sebastian Orasche je 6 Monate, bei Maria Olip, Florian Olip je 8 Monate, bei Oswald Tschertou und Maria Tschertou je 7 1/2 Monate und bei Franz Piskernig 5 1/2 Monate)

(Nadaljevanje s 1. strani)

ske prostore. Najprej mama in Janez posamič, nato Helena in Nani skupaj. Trikrat jih je vprašal „kje so vas dobili“; vedno so odgovorili „doma“.

- Očitno so jih nacistični voditelji občine ovadili, da so „bandite“ ujeli na kakem pohodu.
- „Banditi“, ki so bili ujeti v šolski kleti v Selah, pa so bile izčrpane in komaj za silo oblečene Slovenke in en medtem na smrt bolan (vnetje ledvic, pljučnica) Slovenec.

Ko je bilo zasliševanje končano, jim je NSDAP-jevec, ki je bil prijazen in je spoznal, da hočejo v tem primeru domačini-nemčurji spraviti s poti domačine Slovence, obljubil, da bo zadevo v Celovcu čim prej rešil. Ukazal je tudi, da morajo dobiti ujetniki takoj odeje. A odej Oraževci niso videli, kakor že tretji dan ne jedi, ne pijače, nič! Isti dan okoli polnoči pa je prišla policija po nje v klet. Morali so takoj ven. Poslali so jih domov.

Ko so oslabele ženske z na smrt bolnim Janezom, ki ni bil več v stanju, hoditi sam, skušale hiteti domov, so vsak čas pričakovale, da bo zaropotalo za njimi. In komaj so zaprle doma hišna vrata za sabo, že so zaslišale pobijanje na vratih. Komaj je Helena odprla vrata, že ji je prvi policist nastavljal puško na prsi. Vendar jo je pustil.

Zaprta, ker je partizanu dal kruha!

12. januarja 1943 je Tomaž Jug „furval“. Za njim so prišli žandarji. Takoj je moral iti z njimi na svoj dom. Tam je čakalo že kakih 5 do 6 gestapovcev. Ni imel dovolj časa, da bi se poslovil od svoje žene in 4 otrok, že so ga gnali na gestapo v Celovec. Po osmih dneh se je začelo zasliševanje, ker je dal baje partizanu Tomažu Olipu jesti. Tomaž Jug je tajil in ni povedal ničesar. Zasliševal ga je gestapovec Seljak v slovensčini. Po govoricu (akcentu) je moral biti Seljak koroškega pokolenja.

- Zasliševanje je bilo zelo kruto.
- Gestapovec Seljak je Tomaža mučil po celem telesu, poseben pa po glavi in prsih. Vlačil ga je za lase in druge občutljive dele telesa, nategoval, stiskal... Vsako zasliševanje je trajalo tudi po več ur in bilo je prava kalvarija za Tomaža Juga.

- Vsega skupaj je bil zaslišan in mučen kakih desetkrat. A kljub temu, da je moral Tomaž Jug po krutosti mučenja računati vedno s smrtjo, je molčal.

Sele ko so pri zadnjem zasliševanju pripeljali zraven partizana Tomaža Olipa in je ta sam pred njim izpovedal, da je dobil od Tomaža Juga 2. junija 1942, ko je kosil travo, malico, je priznal.

Tomaž Olip, ki so ga že prej ujeli, namreč ko so nacisti izsledili partizanski bunker pri Lipovčniku in hkrati tudi partizanski dnevnik, ki ga je do tedaj pisal Tomaž Olip, je v svoji odkritosrčnosti verjel gestapovcem, da bo spet izpuščen in zato je izpovedal, da je dobil od Tomaža Juga malico.

- Tomažu Jugu se je posrečilo pri enem izmed dnevnih sprehodov na dvorišču priti do Tomaža Olipa in se z njim kratko pogovoriti. Jug je Olipu zabil čal, da naj molči in naj ne verjame nacistom. In Jug je imel prav. Tomaža Olipa so obglavili skupno z drugimi selskimi žrtvami 29. 4. 1943 na Dunaju. Tomaž Olip in Tomaž Jug sta bila sošolca. 22. julija 1943 (glej dokument na tej strani) je bil Tomaž Jug obsojen na 24 mesecev zapor, ker ni prijavil, da je dal partizanu malico.

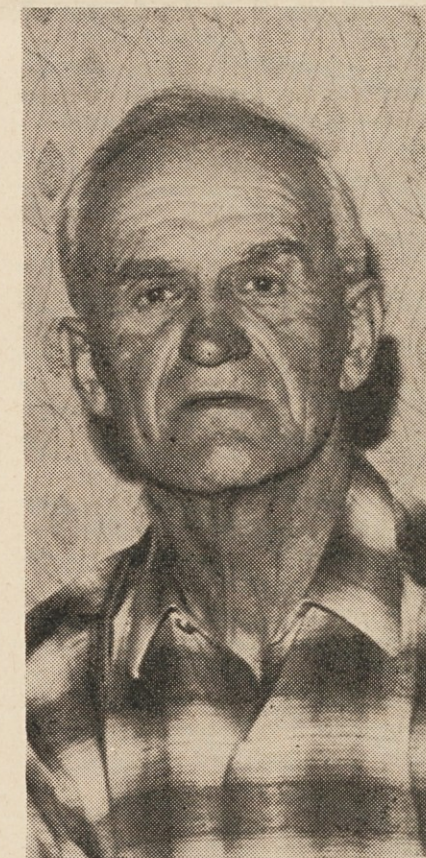
Prvih 8 mesecev je bil Tomaž Jug z nekaj majhnimi izjemami, ko so morali jetniki jeseni 1943 pomagati pri siliranju raznim kmetom, vseskozi v celici. To je bilo 8 mesecev, ko ni vedel, če bo do-

Ko je zaprta vrata, se ji je posvetilo:

- Približno ob 1,00 uri ponoči je šla tod mimo vedno patrulja.
- Lahko je ustrelila vsakega, ki ga je zalotila izven hiše. Nje so izpustili zato opolnoči, da bi srečali na povratku domov patruljo, ki naj bi jih postrelila.
- Bili so od domačega nacističnega vodstva na smrt obsojeni.
- V svojo srečo pa so bili za patruljo za par minut prehitri. Zaprta so bili zato, ker je jezdec gestapovec izjavil, da so mu Oražetovi dali jed in tobak.
- Janez Oraž, ki je zaprt v šolski kleti smrtno zbolel, je za posledicami tega zavora umrl 12. julija 1944, star 30 let.
- Mirko Oraž, najmlajši brat Helenine — današnji voditelj slovenske občinske liste v Selah — je v teh dneh pred in po „Arbeitsdienst“ vzdrževal kot 17-leten posestvo. Kmalu po tem dogodku pa je odšel v partizane.

Do konca vojne domačija pri Spodnjem Jugu ni bila varna. Vedno spet so se vršile preiskave, vedno spet so nacisti prišli, da so kradli in ropali.

Helena Olip je bila prisiljena, da je vozila v Sele za policijo hrano. Policija se je namreč bala partizanov, zato je morala voditi vola Helena ob spremstvu žandarjev.

Tomaž, oče Florija Juga

Po 18 mesecih zavora pa ni prišla svoboda za Tomaža Juga. Vodstvo ga je poklicalo k sebi in vprašalo: „Hočeš h kmetu ali v taborišče?“ Jug je hotel h kmetu. Ker je bil priden in marljiv delavec, je prišel spet k bratu Ferdinandu Jaritzu v Št. Peter pri Celovcu. Sedaj je tam tudi stanoval, ni mu več bilo treba čez noč in praznike v zaporu. Jaritzovi so bili prijazni do njega. Na tej kmetiji je Tomaž Jug dočakal osvoboditev.

- A ko se je Tomaž vrnil domov na svojo domačijo v Sele, je bil spet razočaran. Občinski voditelji se niso zmenjali ali spreminili. In še danes delajo tisti v Selah največjo zgago (kot tudi drugod na Koroškem), ki so med vojno pospeševali in pomagali izseljevati in uničevati koroške Slovence.

23. 5. 1977 vsi na demonstracijo!

Zuchtmauser Waldheim		(Rufname) Maris	(Familiennamen) Olip	A Gefangenenbuch nummer: 629-792				
Eingeliefert — Gestellnummer am 24.9.43 7 Uhr von: Klagenfurt		geb. am 23.6.1912 in Zell-Pfarre bei Klagenfurt	Beruf: Hausgehilfin	Unterbringung				
keine Vorstrafen usw.: X Zuchthaus, X Gefängnis, X Haft, X Geldstrafe, X Sicherungsverwahrung, X Arbeitshaus, X Unterbringung in Heil- und Pflegeanstalt, X Unterbringung in Trinkerheilstalt. Letztmalig entlassen im Jahre:		Bekenntnis: k. Wohnung: Engelthal b. Harsbruck/Bay. Zuletzt polizeilich gemeldet: KVL-Lager (früher gewohnt in Zell-Pfarre) Ruf- und gegebenenfalls Geburtsname des Ehegatten: ledig Zahl der Kinder:						
Name und Wohnung des nächsten Angehörigen (Eltern, Ehegatte usw.): Mutter: Agnes Olip, Eichstätt/Bay., Lager-Institut.		Verteidiger: <i>Uwe Pichs, Klagenfurt Ad. Hitler Pl. 1</i> 10 Tatgenossen: <i>o. Urteil 587/43</i>						
Vollstreckungs- behörde oder sonstige um Aufnahme ersuchende Behörde	Straf- ent- scheidung usw.	Straftat -Tatverdacht-	a) Art und soweit möglich Dauer bzw. Höchstdauer der zu vollstreckenden Strafe, Maßregel der Sicherheit und Besserung oder sonstigen Freiheits- entziehung b) Anzurechnende Unter- suchungshaft	Straf- oder Verwahrungszeit Beginn Tag und Tageszeit	Ende Tag und Tageszeit	Neues Ende der Straf- oder Ver- wahrungszeit Tag und Tageszeit	Austritts- tag und Tageszeit	Grund des Austritts
GStA. Wien OJs 347/43 376/43	U. OLG. Vorberei- tung z. 22.7.1943 Hochverr.	10 J. Zucht- haus, 10 J. BV. Bismarck	22.7.1943 Uhr	21.11.1952 Uhr				

Trpljenje Užnikovih v Selah

Branilec je bil odvetnik dr. Pichs, Adolf-HitlerPlatz 1: tudi on še danes aktivist Heimatdiensta, je prispeval svoje k kazenski meri za Marijo Olip. Slika levo: Florijan Olip, mučenik Užnikove družine

Kakor številne slovenske koroške družine, je bila tudi Užnikova družina v Selah izseljena: gospodar Florijan in gospodinja Neža, ter hčerka Marija, Ana in noseča Neža. Pozneje je bila tudi hčerka Katarina aretirana. Sinovi Janez, (rajni oče Marjana in Nanteja Olip), Valentin in Peter, (oče Petra Olip), so šli 14. 6. 1940 čez mejo v Jugoslavijo. Vrnili so se 1. 5. 1941 in bili potem do izseljenja pri očetu Florijanu doma. Ob izseljevanju pa so ušli v gozd in si zgradili bunker, kjer so ostali do konca vojne. Peter in Janez Olip sta bila že 20. 4. 1938 poklicana na občino v Sele, kjer so ju strogo zasliševali.

Dr. Tone Jelen, ki je danes odvetnik na Dunaju, in ki je bil tudi zaprt v Steinu, je skušal zadržati Florijana Olipa še v celici, ko je prišlo povelje, da morajo na dvorišče. A Florijan je šel, ker je bil prepričan, da grede že domov. Tone Jelen pa je preživel, ker se je potuhnil in ostal v celici.

Po vojni so pustili Užnikovi svojega očeta prepeljati v Sele in 31. maja 1946 so na selskem pokopališču pokopali Florijana Olipa.

Florijan Olip je bil stric mame sedanjega selskega župana Hribnika, in tudi sam župan, samo slovenski!

NEŽA OLIP, roj. 1876
babica Marjana, Nanteja in Petra Olip

Kot njen mož in otroci je prišla v izseljenstvu tudi ona najprej v Rehnitz in Eichstätt. Novembra 1942 je morala spet v Celovec, kjer je bila zaprta do procesa, 22. julija 1943. Ko se je vračala po procesu iz Celovca spet v Eichstätt, je imela s sabo vnukinjo, hčerko svoje hčerke Neže, Miro, staro 7 mesecev. Malo Miro, bratranko Marijana, Nanteja in Petra, je do konca vojne oskrbovala, ker ni mogla biti pri svoji materi.

Ko sta dobili Neža Olip in njena vnukinja Mira nekoč dovoljenje za dopust doma in sta bili že v Celovcu, so oblasti v Celovcu povprašale na občino v Sele, če ti dve lahko pošljejo na dopust domov. Voditelji selske občine pa so odgovorili: „Kdo jih bo pa redil“ in morali sta, ne da bi videli Sele, spet nazaj.

Po vojni pa je Neža Olip doletela ista usoda kot mnoge slovenske izseljence, namreč, da so jih v Beljaku zadrževali in jih hoteli poslati spet nazaj. Do smrti ni pozabila rešitelja slovenskih izseljencev v Beljaku, voditelja koroških Slovencev, dr. Joška Tischlerja, in njegove vihe besede: „Ne premaknite se, preden jaz pridem, streljat' vas ne smejo“.

MARIJA OLIP, roj. 23. 6. 1912
teta Marjana, Nanteja in Petra

15. aprila 1942 izseljena, je prišla v Rehnitz, kjer je bila do avgusta 1942. 4. avgusta je bila premeščena v Eichstätt, od 16. avgusta do novembra pa je morala delati v Engeltalu za Kinderlandverschickung (KLV).

Kakor ostali Užnikovi je bila aretirana in novembra prepeljana v Celovec, kjer je čakala na proces, 22. julija 1943, je bila obsojena na 10 let ječe in 10 let izgube časti (glej dokument na str. 2). Septembra 1943 je prišla v zapor v Waldheim, kjer je ostala do konca vojne. V noči pred osvoboditvijo se ji je posrečilo najti in vzeti s sabo njen akt in akt sestre Neže. Domov se je vrnila 9. julija 1945.

NEŽA OLIP, roj. 9. 1. 1915
teta Marjana, Nanteja in Petra

Nosečo so jo izselili 15. 4. 1942. Njene postojanke so bile Rehnitz, Eichstätt, Engeltal. V izseljenstvu v Eichstättu je 3. 12. 1942 porodila hčerko Miro. Tudi njo so aretirali v izseljeništvu in morala je na proces v Celovec. Tu so jo obsodili na 7 let ječe in 7 let zgube časti (glej dokument na str. 2). Ko so jo peljali v zapor v Waldheim, je morala pustiti svojo hčerko Miro, ki je ostala do vrnitve pri svoji babici Neži Olip. 9. julija 1945 se je vrnila spet v Sele, na izropano in opustošeno Užnikovo domačijo. Užnikovo domačijo je upravljal med vojno neki Reiner, ki je bil med vojno v Selah tudi Ortsgruppenleiter. Izkazal se je kot zelo krut nacist, ki ima na vesti mnogo nesrečnih usod zavednih Slovencev iz Sel.

MILKA OLIP, roj. Pavlič,
mama Marjana in Nanteja Olip

Hudi so za njo spomini na nacistično dobo. V gozdu so bili partizani, pri sosedu Kališniku pa policija, ki ji življenje Slovencev ni bilo vredno ficka. Ko je hodila prisiljeno javljati, da so bili partizani pri njih doma, jo je policija vedno dolgo zasliševala. Vse je hotela vedeti, kdo so, kaj so, kaj so go-

vorili, itd. Pa jih je Milka le ukanila: začela je izjavljati, da so peli. Policija je ni več zasliševala in vedno so jo kar spet izpustili.

ANA OLIP, roj. 6. 11. 1922
teta Marjana, Nanteja in Petra

Po izseljeništvu v Rehnitz in Eichstätt je morala tudi ona k procesu v Celovec. Njo pa je doletela zelo kruta usoda, kakor Pavlo Kelih, pd. Vrbnikovo iz Sel. Čeprav nista bili obsojeni, sta prišli obe v koncentracijsko taborišče v Ravensbrück, in sicer v Todeskommando. Domača sotrpinka je bila tam tudi Angela Travnik, teta koroškega pesnika Valentina Polanška.

Eden izmed načinov morjenja v KZ Ravensbrücku je bil ta, da so SS-ovci gonili ujetnike s psi. Kdor je obmagal in obležal je bil ali raztrgan ali pa ustreljen. Pri taki hajki je Ana Olip omagala, a Pavla Kelih in Angela Travnik, ki sta bili še bolj pri močeh, sta jo prijeli pod pazduho in jo vlekli s sabo, da ni obležala. Tako sta ji rešili življenje. Pavla Kelih je bila — pri procesu v Celovcu so jo oprostiti! — kakor Ano Olip — v KZ Ravensbrücku zažgana. Ana Olip se je vrnila domov avgusta 1945.

NAROČILNICA

Naročam letni abonma za „Naš tednik“, za ceno 150.— šil (150.— din)

Ime: _____

Naslov: _____

Datum

Podpis

Janez in Milka Olip, pd. Užnikova, starša Marjana in Nanteja Olip, s svojimi prvimi otroci.

Naročniki „Našega tednika“ naj pošljejo naročilnico na naslov: Viktringer Ring 26, A-9020 Klagenfurt/Celovec. Naročniki iz Jugoslavije naj uporabijo naslov: ADIT-DSZ, 61000 Ljubljana, Gradišče 10.

